

AGIMI

E përkohshme letrare - politike

DEL NË FILLIM TË Ç' DO MOJI.

Organ i Shoqnis "VLLAZNIJA,"

E drejton: KARL GURAKUQI.

PËRMBAJTJA E LÂNDËS

Gogët	A. Gj. Fishta
Arsim për fëmna	A. J.
Argtime theatrore	Criticus
Miscellanea	Erythrolythos
Rrokull Shqypnis	Chirologus.
Mbledhja pervjetore	Prirja
Programi i jonë	Drejtori

Mbarshtrues: KADRI BORSHI.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

A G I M I

E PËRKOHSHME LETRARE - POLITIKE

DEL NË FILLIM TË Ç' DO MOJI.

Nri 1.

Maj 1920.

Vjeti II.

GOGËT^(*)

Në mjes të komit shqyphtar jeton edhe një popull tjetër që nuk është një fisit me në, e ky popull janë *Gogët*, a se, (si i thrrasin të huejt,) *Kucovllavt*. Shpnesojmë pra, që lexuesat t' onë kanë me i pritë me interesë këto përk fjalë që po duem me shkruar këtu mbi ta. Tregime këso dore munden me vjeftë si përpilim të historisë komtare, ashtu edhe për studijim të gjuhës shqype.

Posë asish që jetojnë në Erdelje e në Rumanë, ka në Balkan më se një mil-lu Rumen, të cillët na i quejmë *Gogë*. Në Bulgari e në Rumeli lindore ka 100.000, në Greqi verjake (para luftës së Balkanit) më se 200.000, në Turqi t' Europës (para se t' u date) 700.000. Shumica e madhe pra e Gogvet gjindet në Shqypni të mjesme e jugolindore, në jug të Serbis, e sidomos kahë veri i Greqisë.

M' asnjë vend ata s' gjinden të përshtrëm vijanos në vëdi, por gjithkund janë të përziem me Shqyptarë. E kështu mbassi Gogët janë të përziem me komet tjera të Balkanit, duhet me thënë,

se këtu nuk janë auktokton, veç se kanë ardhë prej *njete dikahë*. Prej historis e dijmë, se Gogët, ndërmjet të 6 - 12 qindvjet, janë lëvitë prej jug-prendimit të Balkanit kahë verilindja, e më vonë kahë veri. Edhe zhdrivillimi i gjuhës rumene i pergjigjet të lëkundunit të tyre. Gogët e Rument janë të gjithë një fisit. Të vrejme në filologji e në histori.

Palci i gjuhës rumene është thjeshtë latin, due me thënë, gjymprët e trupit, numrat, e fjalët që u përkasin sendeve e nevojve më të para, rrjedhin prej latinishtes. Por shka se këjo degë e gjuhës latine atëherë filloi me u zhdrivillue, mbassi nisi të dalë gjuha italjane; prandaj rumenishtja nuk është krejtë e latinishtes, veç se nëpër gjuhë italjane, mesë e saj. E gjuha italjane zû fill të zhdrivillohet në të 6 e në të 7 qindvjet. Si italishtja kështu edhe rumenishtja e djerrin s e m, që në latinishtë gjinden në fund të fjalvet. Të tija këto gjuhë e përbajnë ëmnorin prej akzativit me zânet o e i e germën e para e, i, e shqyp-tojnë u.

Si rumenishtja si italishtja, pra, kanë më me u zhdrivillue në një kra-hinë, shka ka muejtë me ndodhë ve-tën kështu, që të parët e Rumentvet

(*) Mbas një artikullit të P. A. Trux botuar në «Nasha Misao»

a se të Gogvet para se me lânë vendin e *gjetit* të vet, kan kënë n' Itali të sodshme.

Kur mbretinija romane-lindore atje kahë gjysa e të gjashtit qindvjet thej shqimit Gott lindjakë, pushtoi Italin, e pjesa jugore, Apulja, mbet ndër duer të tynë deri në gjysë të XI. qindvjet. T'a merr mendja, tash, se zyrtarët e kësaj mbretinije rromane-lindore kanë dalë me marshtrue vendin në Itali jugore, e se këta, — si është gjithkund zakoni — nepër zyrtë të veta kanë bërë shumë gjë për vedit, sidomos ata që kanë pasë tokë e [sinjure] bregut t' Adriatikut, ndërmjet të Vlonës e të Durrsit.

Shi njajo pjesë e mbretinis rromane-lindore, që shtrihet ndërmjet të Vlonës, Durrsit e Salonikut, ka pasë mbetë, të thuesh, krejt pa banorë. Këta ndodhi sidomos, pse Gott prendimjakë në mbarim të IV. e në fillim të V. qindvjet i paten rrënue kryekput këto vende. Prandej Rromakët e lindjes a se Bizantint mueren Shqyphtarët prej malesh të tynë e i çuen me banue ndër ato vende të lánuna shkret. Por, kur në të dyten gjysë të VI. qindvjet rân Slavt e rishtas i rrënuen këto vende, Bizantint atëherë u përkujdesen me i popullsue këto vende me njerz t' Italis jugore, të cillen e kishin nën sundim të vet. E as nuk kje një punë e vështirë me bajtë barit e Italis jugore nepër grykë të ngushtë t' Otrantit. *Këta bari t' Italis jugore, që kjen bajtë e perzi me Shqyphtarë në trekamsh Durrës-Vlonë-Salonik, e që i gjeten n' ato vende, janë ster-gjyshat e Rumenet a se të Gogvet.*

Rument banuen qetsisht ndër krahina prej fillimit të VII. qindvjet e deri në vjet 973. Kaluen pra 270 vjet, e ky kòm për nandë brez rresht mujt

me u shtue mirë mjaft, edhe gjuha e tynë, tue u zhdrivillue ndër kushte të reja t' atij vendi, duel gjuhë *rumene* në vedit.

Kur barit e Italis jugore duelen në Balkan, ata ishin të krishtënë, e fën e krishtënë e paten zënë prej Mesh-tarijet latine e mbas mësimit të Rromës. Në të VIII. qindvjet mbretent e Bizantit i ngushtuen Rument me kalue në kishë greke-lindore.

Rument atëherë zûn me marrë ditë e për ditë mât fort kahë Greqija, kû edhe gjinden sod me shumicë të madhe.

Se shka ndodhi mât vonë me Rumenë, këtë në nuk na hîn në punë për shka jemi tue folë për Gogë. Veç për rrëshit po permendim Samuelin, krajin e Bulgari, i cilli në vjetin 983 i dëboj malevet të Rodopes e terthorevet të Nishit e të Sofis. Këtë i mueren zëjen luftës. Prej këtej, masandej, duelen në Rumeni të sodshme në XII. qindvjet. Në mbarim të këtij qindvjeti e në fillim të XIII. ushtrit greke ngushtuen të gjith Rument me kalue në Rumanë.

Këtë Rument filluen me u zhdrivillue e me u ndërtue kòm më vedit një sa tjerët, që mbeten në Balkan, dan fatin me popuj ndërmjet të cilvet jetuen.

Qe me pak fjalë se kish i kanë hî Shqypnis Gogët e si mundej erdh tue u zhdrivillue puna e tynë.

Mbas ktyne shquimera historjake përmbi Gogë a se Rumen, kish me kënë punë e interesime me hî filologt e me studiue pale se deri kû ka mjetë rumenishtja me influencue gjuhen shqypse e shqypja rumenishten; pse tue i gjetë në lërkim të padam shoqë me shoqë, nuk mundet me kënë që mos të kër marrë njana prej tjetre

ndoj send. E kujtoj se ky studijim kishte me letsue sado pak zhdrivillimin letrar të gjuhës s' onë âmtare.*

A. Gjergj Fishta O. F. M.

* Ket artikull A. Gjergj Fishta e pat gatuem për Nr. II të së përkohshmes "Lajmet e Komisis letrare", së cilles i kje botue vetëm Nr. I. Tue shpresue se i vleri shkrintar nuk ka me këndë kundra, qi ky artikull kaq i randsieshëm, të botohet në të përkohshmen t'onë "Agimi", po marrim lirin me fillue vjetin e dytë me ket shkrim.

NEVOJA E ARSIMIT

PËR FËMNA. (*)

Kurr një send ase punë nuk është lënë mbas dore ndër në se sa arsimit i varzavet, madje, mund të thomi tue folun përgjithësisht, se jo vetëm s' ka pasun kujdesin e përbashkëm këjo punë, por edhe ka gjetun kundërshtim, kur është dështun me bā hapat e parë të kësaj pune së vjeshme prej ndonji auctoriteti a të veçanti.

E kuptojmë shumë mirë, se sikur ndër disa popuj tjerë, ashtu edhe ndër në, pakujdesi i arsimit të varzavet rrjedhë prej dokevet e pakuptimit të prindvet, të cilët kujtojnë e pandehin, se fëmnes lypet mos me i dhānun kurfarë mësimi ase një mësim krejt të vogël.

Sod për sod, ndër elementa të Shqypnis qi lakmojnë me hēm n'udhë

(*) Në ket artikull kemi vū mā tepër lypet e pedhagogut e shkrintarit të permendun Fēnelon, të cilat i nxorem prej librit të çmueshëm të tij "L'Education des jeunes filles !

të popujvet të prendimit, arësimi për djelm numrohet një punë kryekreje për të mirën e përgjithëshme e u është mbushun plotsisht mendja, se lypet shum kujdes e dritë për t' i dalun në krye.

Me gjith këtë, për varza, shumica e madhe thotë, se nuk lypet të jën të dijshme, pse dija i bān krenare e të çmueshme, mjafton të dijnë vetëm me rregulluem punët e shtëpis e të jën të përvūjta qi me u ndigjuem burravet të tyne pa qitun a ngjallun arsyetime. Shumica prej tyne nuk shmangen me paraqitun provë e shēmbulla mbi shumë femna, të cilat ditunija i ka bām qesharake; punë qi i bām të kujtojnë se është urti e punë e mendshme me lānun verbsisht mbas dore arsimit e varzavet e qi të ndjekin nānat e pa dijshme e të pakuptueshme.

Me të vërtetë se duhet hapun sht mirë qi mos me bām femna të dijshme e për një heri qesharake, tue qenë se përgjithësisht, fēmnat kanë shpirtin e dobtë e mā të kureshtë se mashkujt. Prandej nuk është arsye të futen ndër disa mësim prej të cilavet mund të ngrehin krye; pse femna, me gjith qi ka hēm mjaft nder përshtim e shoqnis, prap na ha mendja se as ka për të qeverisun shtetën as ka për të bām lufta, kështu qi mund të lānë mbas dore disa njoftime të thalla qi i përkasin politikës e harut ashtirjak. Edhe shumica e partevet mekanike nuk pëlqejnë për femna qi janë bām për ushtrimë mā të lanta.

Trupi, sotur shpirt i fēmnave nuk është aq fuqishëm e i atidhë sa i burravet. Përkundrazi natyra i ka dhānë fēmnës, pjesërisht, vetin e se-ndërgjimit të pastris e të kursimit qi me e lānun të mirret qetsisht në shtet të vet.

Por shka mund të rrjedhin prej dobsis së natyrshme të fëmnavet? Sa më tepër pra janë të dobta, aq është nevoja me i dhënë fuqi.

A thue s' kanë detyrë për të kryem fëmnat, e aso detyrësh qi janë themeli i të tănë jetës së njeriut? A nuk janë fëmnat qi prishin ase përmbajnë shtëpijat, qi rregullojnë të tana sendet shtëpijake e prandej prej tyne rrjedhin ato punë qi i përkasin më për s'afërmi gjinis njerzore? Prej kësaj pra kanë më të parën pjesë ndër vetit e mira e të liga të botës mbarë. Nji grue me dituni a me moral të mirë është shpirti i të tănë njaj shtëpije të madhe; tue qenë se vën rendin e të mbarën për të mirën e kësaj jete e të shëndetit.

Burrat vetë qi kanë krejt pushtetin në dorë nuk munden me veprën e tyne me venduem nji të mirë theme-lore, në qoftë se grāt nuk u ndihmojnë për t' a kryem.

Bota nuk është nji fantasëm, por është të bashkuemit e të gjith familjeve. E kush është ai qi mund t' i qeverisin me nji kujdes më të drejtë se grāt, të cilat përveç pushtetit të natyrshëm e cenës së mirë qi kanë ndër shtëpija të tyne, kanë edhe fatin qi janë krijuem kujdestare, u bijnë mbropa edhe punvet më të vogla, u a pret mendja për ç' farë do rangu e kanë vetin qi mund t' i mbushin menden tjetrit?

E njerzit a mund të presin për vehte ndonji ambëlsinë jete, për në qoftë se shoqnija më e afërme e tyne, qi është martesa, u këthehet n' idhti? E fëmija, të cilët kanë për të bâm krejt gjinin njerzore, shka do të bâhen në qoftë se nânat e tyne i prishin ndër vjett e para qi vinë në ket botë?

Qe pra se me ç' punë mirren grāt,

punë qi nuk janë fare më me pak rëndësi se ato të burravet, tue qenë se kanë për të vûm për rend e fije nji shtëpi, kanë për të bâm fatbardhë nji burrë e me rritë mirë fëmīt : të shtojmë mandej, se virtyti nuk është më pak sënd për fëmna se për mashkuj, pa folun për të mirën e të ligën qi mund t' i sjellin botës; më nji fjalë, mund të thomi se fëmnat janë gjyma e gjinis njerzore.

Në fund duhet të marrim para sÿsh se, përveç së mirës qi bâjnë fëmnat e rrituna mirë, edhe të ligën qi i shkaktojnë njerzis kur u mungon nji mirërritje e dikueme prej virtytit. Me të vërtetë se rritja e keqe e fëmnavet sjellë më të liga se ajo e burravet, tue qenë se më të shumën, ngatresat e burravet rrjedhin, shpesh herë, prej rritjes së keqe qi kanë pasun prej nânavet, e prej pësimevet qi u a kanë dikue në zemër grā tjera, kur kanë mërrihtun në nji moshë më të vjetër.

Ç' farë ngatresash na paraqet historija! Ç' farë shkatrrimesh e të përmyzuna ligjesh e dokesh! Ç' farë luftash të përgjakshme! Ç' farë trillimesh kundra moralit e njerzimit! Ç' farë kryengritjesh shteti qi shtaktoi shrrëgullimi i fëmnavet! Qe shka tregon rëndësin për me rritun mirëvashat: t' a kërkojmë prej njetin qi është mësimi a shkolla ose në qoftë se do të vijojmë ndër mendime e zakone të deri-tashme qi mos me u kusdesë për mësimin e fëmnavet, s' kemi për të mundun me u vû kur' i hej n' udhë të mbarë as si njerz as si kom.

A. J.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

Argtime Theatre.

I. "FILJA,,

Për në kjoftë se mund të thohet, se Shoqinat në Shkodër janë mbajtë mbas programit të vet e e kanë zhvillue plotsisht e rregullisht, mund të thomi, se Shoqija "Vllaznija" e themelueme tash një vjetë, ka veprue më tepër se asnjëna, sidomos kûr të marrim para sÿsh gjëndjen kritike të vendit e kohët anormale, ndër të cillat jetojmë. Dega theatre e kësaj Shoqije rrokull një vjetë ka mërrijtë me dhânë më tepër se 12 të tfaquna e me t'ardhunat e kësaj dege është mbajtë e përkohshmeja "Agimi" për 12 muej rresht. Këjo degë mandej është kujdesue për me plotsue veglat theatre, e sot Shoqija ka në gjithë të vet kvinte të plotsueme për të tfaquna të ndryshme, ashtu edhe fundat të nevojshëm e syparin e vet.

Në rasë të gjashtvjetores së ngrihtjes së Flamurit komtar në Kështjellin "Rozafat" me 19 Marc të këtij vjetë, në të cillen ditë u kremtue edhe bashkimi i Shkodrës me qeverin komtare, Shoqija "Vllaznija" tfaqë dramën tri veprimesh "*Filja,,* të shkruem prej Z. Hilë Mosit mbas Theodor Körnerit. Dramë, sikurse shifet prej emnit t'auktorit, ka një lândë të huej, por Z. Hilë Mosi ka dijtë kaq bukur me e përkthye e me i dhânë një trajtë krejt shqyptare, tue e prû ndodhjen në Kurbî rreth kullës së Kapidan Gjekaj, sa mund të thohet, se dramë është bân original prej tij e jo përkthye. Sa për amatorët mund të thomi, se përgjithsisht të tânë i kanë krye rrolet e tyre më së miri, kështu që auktori

vetë e krejt populli që muer pjesë në ket tfaqun, mbeten të kënaqun.

Në ket tfaqun paten mirsin me naderue me të dukun të vet edhe Shkelqesit e tyre Ministri i Përmbrëndshëm Z. Ahmet Zogolli e Ministri i Drejtësis Z. Hoxha Kadrija, për të cillët ishte bân gadi një loge e stolisun me lule e me flamura kuq e zi. Për nderim të këtyne dy Ministrave, edhe krejt saloni kje stolisë e zbukurue me gjeth, me flamura e me shkrime si "rrnoftë flamuri," "rrnoftë Shqypnija" etj. Në mbarim të tfaqanit Shkelqesit e tyre paten mirsin me i falë Shoqnis i pari L. 500 e i dyti L. 100. Të dyve Shoqija "Vllaznija" u paraqet falnderimet e veta më të perzëmërta.

II. "SHQYPNIJA,,

E

"E BIJA E BANKJERIT,,

Prap me 5 të Prillit në rasë të Pashkve u tfaq Idelli një veprimi "*Shqypnija*" i shkruem prej Z. Kolë Gurakuqit. Vepra në fjalë nuk ka pasë ndonjë vjetëje të posaçme, por me gjithë këtë don levdue munda treguem prej auktorit në përpilim të tij. Mbas Idellit u paraqit komedija një veprimi "*E bija e bankjerit*", e shkrueme prej Dr. Kr. Rëqit. Lândën e kësaj komedije si edhe përpilimin e saj nuk është nevojë me i levdue, pse prej përdës së auktorit t'onë nuk mundet me dalë ndonjë vepër, që të kët nevojë për t'fjalë. Lânda paraqet se si një krye-

tar banke nuk mundet në kurrnji mënyrë me gjetë një shkruer që t'i pelqejë e të shkojë mbas dishirit të tij; rrollin e këtij kryetari e bëni Z. Luigj Kakarriqi, i cili me gestat e nevojshëm e me mimikat e duhshme, i dha një fytyrë të bukur komedis. Mbassi provon dy shkruera mashkuj, rrollin e të cillvet e lujten më së miri Z. Tef Leka e Z. Kadri Borshi, të cillët i duelen kallp, pse të dy xëne miksi me të binë e tij Vitoren e nuk shikojshin punën si duhet, mendon me marrë një grue për shkruer, tue mendue se e bija nuk kishte se me kë me bënë dashnë e kështu kishte për t'i shkue puna mirë e mbarë. Ket mendim i a kallxon shërbtorit të vet Ndocit e e porositë, që deri sa të shkojë ai në pazar për me kërkue një shkruer, të rrijte në zyrë të tij mos të vijte kush me e lypë; Ndoci i a kallxon ket gjasend Vitores, e cilla n'at ndërkohe, kur i ati ishte në pazar, mendon me i bënë një dredhi tjetër t'et, d. m. th. me e keqë t'at me shkrueren, kështu që t'a qitte jashtë edhe ket. Kthen i ati bashkë me një grue që kishte marrë për zyrë të vet e e porositë, që t'i mbaronte disa letra, të cillat i u donte me i nisë atë ditë për postë e t'i vëte menden punës për me i krye sa më shpejt. Mbas porosis së dhëun del jashtë; kur që i a merrinë e bija e cilla mbassi i a merr mëndt shkrueses së ré Paulinës tue i thënë se i ati nuk e kishte marrë për zyrë sa për një qellim tjetër; i kallxon se i ati ishte i vejë e donte me u martue për së dyti, por se kërkonte me zgjedhë një grue që të dinte me u goditë, me u lla, me u lye e me u spilue, e se prandej t'i vëte menden e të lahej e të lyhej sa më mirë të muejte për me muejtë këso dore me i bënë dashnë

t'et e me e marrë për grue. Paulina e shkretë u xëni besë fjalve të rrëshme të Vitores, e, kur Agostini vjen në zyrë, këso në vend që tue punue, rrin tue u goditë në pasqyrë e tue i vënë puder fytyrës. Agostini idhnohet e e qet jashta zyres. Së mbramt mendon me marrë pleq në zyrë, tue mendue se e bija këso dore nuk kishte me kë me bënë dashnë e prandej shkon e qet tellallin nëpër qytet për me mbledhë disa pleq. E bija, që ket punë e kishte marrë vesht prej shërbtorit të vet, i thotë këtij, që të shkonte e të lajmonte shkruerin e parë, që ishte i dashtuni i saj, që të vëte mjekerr e flokë të bardhë e të vinte bashkë me pleq edhe ai. Shërbtori e ndigjon. Mbas pak kohe vijnë në zyrë tre pleq e ndër ta ishte edhe shkrueri i parë Luigji, i cili i pelqeu Agostinit më tepër se asnjë, tue këne se shkruente mirë: e porositë me i shkruer letrat e del e e lën. Kur që prap e bija bëhet bashkë me Luigjin e Agostini i gjën tue bënë dashnë me shoqishojnë; merr me e kapë për mjekrrat e me e qitë perjashta, kur që i jet mjekrra në dorë e e njëj Luigjin. Ky rrëfëhet i vetmi trashigimtar i Pål Lucës, i cili ishte miku i Agostinit, e, mbassi ky shpreson se Luigji ka për t'ndihmë, e merr për shkruer e pëp, të binë e vet për grue.

Pjesën e shërbtorit e luejt Z. Ndoc Temali, i cili me natyrën e vet që shpesh bënte një pershtypim të bukur e meritoj nderimet e spektatorëve. Pjesët e fëmijëve i bënte Z. Luigj Halepiani e Z. Shuk Padoja, të cillët i kryen rolet e këta bukur fort; i pari bënte pjesën e Vitores e i dyti të Paulinës.

III. "ATDHEU,,

Nji përshtypje të madhe bëni në popull të Shkodrës të tfaqunit e dramit të madhnueshëm 4 veprimesh „Atdheu” ase „Lufia e Silistrës”, qi Shoghnja „Vllaznija” e paraqiti me 25 e 26 të Prillit n’orën 4 mbasdite. Ky dram, shkruet turqisht prej Z. Namik Qemalit, jetshkrimin e të cillit kemi për t’a botuem në Nr. tjetër, kje përkthye shqyp në dhjalekt tosknisht prej Z. Sabri Qytezës e tash së mbрами kje gegnizue prej Z. Kolë Gurakuqit, i cilli me mûnd të vet të palodhshëm, i bëni një shërbim bukur të madh Shoghnis e sidomos Degës theatrore tue i dhënë copa për të tfaquna.

Lânda e këtij drami është e zgjedhun e ka një vjeftje historike për në, pse në ket dram shofim, se si Shqyp-tarët në kohë të sundimit turk, janë këne ata, qi kanë pasë fatin e mbret-nis në dorë e kanë lidhë e zgjidhë në perandorin turke mbas ândjes së vet; shifet se Shqyp-tarët kanë këne ata, qi në ç’do rrezik qi i është kërenue mbretnis, janë gjetë të parët me rënë luftë e me fitue e të mbaramët me hikun. Ky dram na kallxon se në luftën e madhe, qi u bâ ndërmjet Turkis e Rusis në vjetë 1854, Vullndetarët shqyp-tarë kjën ata, qi me trimnina të veta i banë bâll anmikut e nuk e lënë fortesën e Silistrës me ra në dorë të tij. Hypothesi i dramit është se si një vullndetar shqyp-tar Islam Begu prej Monastirit hikë me Zekijen të bijën e Ahmet Sidki Begut, e cilla veshun si trim për mos me u njoftë, luftoj në fortesë krahas me ushtarë tjerë. Mbas sa luftimeve, nepër të cillat u përshkuene, së mbaramit i ati i vajzës Ahmet Sidki Begu, i cilli u ndollte aty si komandant i fortesës mbassi vdiq

Pasha, njifet me të bijën e e fejon me Islam Begun.

Drami është shkruet më së miri, por vetëm është për t’u vû oroe, se në të shifen monologa tepër të gjate e shum përsërime fjalësh. Æsht për t’u ankue, se pjesët e dramit nuk kjën da mbas na, prës së të cillit amator, por me gjithkëta, amatorët u suellen fort mirë, e vullndeti i tyre bëni qi dramit të delte me faqe të bardhë. Æsht për t’u levdue Z. Ramadan Mandiqi, qi luejti pjesën e Islam Begut, i cilli edhe pse ishte e para herë qi delte në palk, luejti mirë rrolin e vet e u pa kjartas se kishte vokacion për tfaquna theatrore. Pjesën e Miradhajit e bëni Z. Shuk Radoja; e luejti po mirë, por zâni i tij i shtjerrët nuk i u përshtatte pjesës së një ushtari. Z. Luigj Halepljani, qi bëni rrolin e së dashtunes s’ Islam Begut, luejti kaq bukur, qi u kujtue për vajzë e për ore veprimi i tij kje pritë prej spektatorve me trokitje duersh. Z. Ndoc Temali, i cilli tue lënë edhe punët e veta të veçanta mângut, nuk u kursye kurr për me u gjetë ndër prova, ka një vokacion për pjesë komike, pse rrolin e vet e kreu kaq mirë, qi meriton me u levdue. Kështu edhe tjerët, qi mueren pjesë në ket dram kush më pak e kush më shumë, i kryene rrolet e veta më së miri.

Nuk është për t’u quënë në harresë edhe Dirigeni i theatrit Z. Luigj Kakarriqi, i cilli diji me e drejtue veprimin e këtij dramit, sa mos me lënë kurrë mângut e në gjithmonë gadi me i çuë topat e pushkët e me i ra bujis, të cillat i dhâne të tfaqunit një frymë të madhnueshme e thonte me një gjë të gjatë për njimend në luftë. Mbas të tfaqunit të dramit, u përshkruet prap Komediya „E bija e Bankje-

rit», e Dr. Kristo Floqit, me ket ndryshim, qi pjesën e Luigjit të dashtunit të Vitores, për do arsye të veçanta, nuk e bëni më Z. Tef Leka, por Z. Ali Borshi, i cili diji me u sjellë fort mirë.

Drami pa komedi u tfaq për së treti për nxënësat e shkollave të qytetit me 27 të Prillit.

Criticus.

Miscellanea.

Shkâ është *Qeverija*? Politikisht me ket ëmën thirret mbarshtimi i përgjithshëm e njëj Shteti me të gjitha ligjë, qi do t'u sugurojnë qytetasve të drejtat e tyre e qi do të lypin prej sish të kryemit e detyres ligjore. Formët e qeveris ndryshojnë mbas kohës e mbas shkallve të ndryshme të qytetnimit; por formët më të parat janë këto: qeveri *republikane*, *monarhike* e *dhespotike*. Qeverija republikane është ajo, në të cilën populli vetë ka fuqinë në dorë; monarhike është atëherë, kur sundon njëni, por me ligjë të caktueme; dhespotike është atëherë kur gjith i cili send drejtohet mbas mendës së njëni pa pasë kurrnji rregull.

Në British Museum të Londonit ruhet një dokument shumë interesant, por përnjherit jo fort i njohun. Ky dokument është një lëje kalimi, qi i ishte dhënë një njeriu n'orë të dekës për me i dorzânue të himit në parrizë. Që përkëthimi i tij prej latinishtes fjalë për fjalë:

«Makari, për hir të Zotit, Kryeipeshkëv i Kief-it, i Haliez-it e i të tana Rusive, zotnis e mikut t'onë Shën Pjetrit, deretarit të Zotit t'onë gjithpushetshëm. Na po të bëjmë me dijtë, se ka dekë sot princi Teodor Vladimirsky: na po të lusim me e shtë në mbretëni të Zotit pa kurrnji kundërshtim e pa vonesë. Na e kemi zgjidhë prej të gjitha mkateve e i kemi dhënë bekimin t'onë. Prandej nuk është e arsyeshme, qi t'i ndalohej të himit në parrizë, e për vërtetim, po i apim me vëdi ket letër të zgjidhunit. Dhanun në mungadë t'onë të Kief-it, me tri-dhetë të vjetit 1341.

Nenshkrue: Makari i përvut kryeipeshkvi i Kief-it, i Haliez-it e i të tana Rusive.»

Nji shkrimtar slav shkruen, se të tilla lëje kalimi u përdorojshin e u epshin pa prâ në Rusi prej kohës së mjesme e deri në XVIII. qindvjetë. Këto lëje kalimi i u epshin sidomos të krishtenve të mirë, e shumë të pasun, pse këto dishmina nuk i u falshin kuj, por u paguejshin shumë shtrëjt.

Marrim prej «Kuvëndit» N.75 Vj. III.:

Papës Benediktit XV. do t' i ngrehet një monument në Stambollë si shënj mirënjohësi për vepren e tij paqëdashëse, qi zhvilloj në këto kohë popujvet e për ndihmat morale edhe materjale qi Pontifiku i Math u dhë popujvet qi vuene pa ndryshim feje.

Projektin e monumentit të Papës e mbaroj tani shejt Enrico Quattini, një nga më të permendurit arkitektat t' Italis. Sikurse kërkohet ngjarja s'ka shëmbet në histori, sepse ky është i pari monument qi i ngrehet një Pape nga ana e myslimanëve. Gjâja më për t' u vu orë është, se ky monument

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARRIUS BARLETI" (2018)
SHKRODËR

ngrehet në Stambollë, qyteti ku ka fronin Kalifi i mysylmanëve. Në ballë t' atyne, qi nenëshkruen për të mbledhun fundet e nevojëshme, figuron Sulltani vetë, Patriku i Ermenvet, Rabini i Izraelitvet, e shumë të parë edhe deputetë turq.

“E VERTETA,”

Nen ket titull Shqyptarët e Turqisë kanë nisë të botojnë në Stambollë një

fletore politike të perjavshme, qi drejtohet prej *Shognis Djelmoshe*. Na rënë dorë N. 2 i saj me 3 Prill 1920 e lânda na u duk mjaft e pelqyeshme. Drejtimi i saj është: “E Vërteta,” Stamboul, Sirqexhi. Turqia Han Nr. 40. Pajtimi në Turqi për një mot Gr. 260, për 6 muej 140; në Shqypni e kudo njetë për mot Gr. 290.

Erythrolithos.

RROKULL SHQYPNIS.

(Korespondencë e veçantë.)

Tiranë, 20. IV. 1920.

Nja dy javë më parë filluen me u bënë do të mbledhuna në Sh'Jak, në Durrës e ndër disa katunde të Tiranës, si edhe në Krue, ku populli lypse qi të thirrej Esad Pasha në qeveri. Shkak, thojshin ata, se në fjalën e fronit, qi ka mbajtë Këshilli i Naltë kur është cilë Parlamenti, ka thënë se me fqijt t'onë Jugosllavët e Grekët duem me shkue mirë; pra mbassi këna ashtu, Esad Pasha, të cillin e kemi njoftë për anmik të Shqypnis, këna i nevojshëm për me këne në qeveri, se ai tash sa kohë është miku i tyne. Në ket kohë kur po bësheshin këto mbledhje, në Mat kishte ardhë prej Dibre një farë Halit Dheshit me një 200 vetë. Ministri i mbrendshëm, Z. Ahmet Beg Mati mori një 300 xhendarë prej kënde me vëdi e u nis për Mat; këtu qyteti ndër me një 200 xhendarë. Dalë kadalë puna filloi me u trashue e një 300 vetë katundarë t'armatisun i u afruen Tiranës. Si e pën, se rreziku po i kerenohej Shqypnis e po shkonte në vend dishiri i anmiqvet, të cillët duen qi në Shqypni mos

të kët qetsi, hënë ndërmjet Deputetët e rënë në një marrveshtje edhe i qetsuen këto krahina tue dhënë njëket vendim.

1). Me çue një komisjon në Paris për me marrë vesht programin e Esad Pashës;

2). Qysh me komunikimin e këtij lajmi, populli i armatisun me u shkaperdà;

3). Me dhënë një falje qeverija për të gjith ata qi mueren pjesë në ket levizje;

4). Kush, mbas komunikimit të këtij lajmi nuk shkaperdahet do të ndiqet e do të dënohet prej qeveris.

Kur u qetsue puna, një 700 e sa vetë erdhen t'armatisun prej Kavaje, Peqini e Lushnje në ndihmë të qeveris. Një tri ditë mbrapa erdhi edhe Ahmet Begu mbassi e nat qetsue Matin e shterngue me u shkaperdà antarët e Halit Dheshit, i cili iku në Krue. Tash edhe me Krue kemi shpresë se për se shpejti kemi me rënë godi e me qetsue atë krahinë, për shkak qe në nuk ka intereson me i shtypë me fuqi, se atëherë po bëmë lojën e

anmiqvet t'onë, të cillët plasen me na ngatrrue për me thënë se s'jena të zotët me u qeverisë. Për me i dhënë fund ngatrrës, është emnue një komision 4 vetësh: Emzot Koleci, Bajram Fejziu, Fuat Beg Toptani e Ymer Beg Shjaku, të cillët ndër këto ditë kanë me shkue në Paris për me marrë vesht programin e Esad Pashës; sepse edhe vetë antarët e tij janë kahë thonë faqeza, në kjoftë se ai nuk e don Shqypnën e vjetit 1913 e është anmik i këtij mendimi, as na nuk e duem, por kemi me i vù pushkën.

Tue qenë se ndër këto ditë në San Remo po dahet fati i jonë, është e mira, që të jemi të bashkuem më fort se kurr për mos me i u a qitë anmiqvet ujin në mullitë të tyre, prandaj edhe ju atje me sa të mundeni, t'a mbani bashkimin e qetsin.

Mbas letravet që kanë ardhë prej Emzot Bumçit e Dr. Turtullit merret vesht, se anmiqt me të shpifuna që kanë bërë, i a kanë mbushë mendën diplomatit, se na nuk jemi të zotët me u qeverisë vetë, e duket, se edhe ky turbullim që ndodhi, at qëllim ka pasë; por desht Zoti e u mbyll pa ndonji dëm, e, në vend që me i gëzue anmiqt, (si i pat gëzue kur kje puna pa u qetsue) ka hjedhë ujin e valë përsipër.

Përpara dy javëve qeverija italiane i pat thënë këshillit komtar, se për së shpejti kishte për t'i a lëshue në dorë administratën e Vlonës e se ditë për ditë pritshin një lajm prej Rrome për me dorzue Vlonën; por tash nuk çilë më këso bisedash; poene Z. Castoldi që ka çue Italia në Durrës si ministër fuqiplotës, i ka thënë qeveris s'onë, se po në dishrojtë me u marrë vesht me Italinë, lypej që të pranonte

marrëveshtjen e mshehët, që Myfid Begu e Fejzi Begu kishin bërë në Gjinokastër me Italinë; d. m. th. një gjë që asnjë Shqyptar nuk mundet me e pelqye.

Për mbas lajmevet që ka marrë qeverija e jonë prej Delegatvet të vet, kuptohet se më fort është në rrezik Vlona, Gjinokastër e pak edhe Korça: poene në Gjinokastër këshillohet prej tyre, që të çohen sa më parë njerz me armë e pa armë e kështu me bërë një përshtypje në konferencë, që me e pengue të dhënit e njëj vendimi për të zezë t'orë. Prandaj është shumë e udhës, që Shkodra, e cilla në të gjithë Shqypnën ka marrë një ëmën shumë të mirë, të bërë një meeting të madh për ket punë edhe të çojë protestimet e veta ndër Fuqit e mëdhaja. Lypet që Shkodra t'a diftojë vedin më fort se kurr, e të jeni sugur se i keni bërë më parë një shërbim të madh Shqypnis e masandej edhe Shkodrës. Thaçë një shërbim edhe Shkodrës, pse deputetët e saj janë kahë mundohen me mish e me shpirt për me e prur kryeqytetin atje; edhe shumë ndër deputetët e visevet tjera janë këtij mendimi. Por tash për tash një herë duhet me bërë durim e mos me u ngutë, sa të ndiqen punët t'ona, se po dron njëri se tue dashtë me vù vetull, po xjerr shtë. Por shpresën mos e bjerim, pse dishiri i jonë shpejt që me na shkue në vend.

Këtu mbrendë po iu mbylli edhe fjalën e fronit që u mbajtë kur u çil parlamenti, si edhe përgjegjen që Këshilli komtar i dha Këshillit të Natës.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

TË NDERSHMIT KËSHILLTARË TË KOMIT,

Zotni,

Në Kongres të Lushnjes qi u çil me 21 Kallënduer 1920, ishte vendosun qi Këshilli komtar të çilej me 15 të Marcit.

Jemi shumë fatbardhë qi sod ndodhemi në çiljen e të parit Parlament komtar. Kurr u shpallë vetqeverimi i Shqypnis me 28 Nânduer 1912 në Vlonë, ishte vendosë mbledhja e njëj Senati, por nuk u mbledh. Me 25 të Dhutorit 1918 përsëri në mbledhjen e Durrsit ishte vendosë mbledhja e njëj Senati fort të caktuem, por edhe ky nuk u mbledh. Prandej jeta parlamentare e Shqypnis fillon me Zotnin t' Uej.

Komi shqyphtar në ket rradhë e rrëfeu plotsisht qi kishte merrrjtë në një shkallë përparimi e qytetnimi shumë më të naltë nga ajo qi kujtojshin ata, qi nuk e njifshin mirë Shqypnin.

Kongresi i Lushnjes me veprat e tija patriotike e shpalli se idheali komtar është bashkimi e jo një lojë për përsone.

Qeverija e Durrsit për shkak qi kaloj kufijt e kompetencës së caktueme nga ana e mbledhjes së Durrsit, u rrëxue me vota të plota edhe u formue Qeverija e ré. Qellimi komtar është independenca e plotë edhe mproj-tja e atdheut.

Me fqijt t'onë Jugosllavët e Grekët kemi dishirë të plotë qi të rnojmë në një harmoni miqsore. Kemi shpresë të madhe se edhe fqijt t'onë kanë me njoftë të drejtat t'ona ethnike e jetike.

Shpresojmë se Italia tue marrë para sysh vullndetin e përbashkët të

Komit shqyphtar, do të ndryshojë politikën qi ka pasun deri tash mbi çashtjen shqyptare, edhe do të bâhet ântarja e independencës edhe e integritetit të plotë të Shqypnis, edhe kështu së bashku Anglija e Franca, qi janë rrëfye gjithmonë mproj-tset për lirën e popujve të vogjel, kanë me këne mirë-dashës për çashtjen t'onë komtare.

Në ket ças historik e shofim si një detyrë të nderit qi të kujtojmë me falnderime të posatshme ndërmjetsin njerzore edhe drejtsore, qi po bân i Nalti edhe i Shkelqyeri Kryetar i Shteteve të Bashkueme t' Amerikës, Z. Wilson tue përfaqshue komin e madh t' Amerikës. Këjo mirsi nuk është për t'u harrue kurr nga ana e komit Shqyphtar. Jemi fare të sugurtë qi komi i naltë i Amerikës qi ka shpallë parimet e njerzimit e të drejtsisë, edhe në të tana kërkimet e të drejtave komtare t'ona, do të jët një ndihmës i fortë. Përpara gjith njerzimit të qytetnuem Shqypnija paraqitet me ket lutje :

Drejtsi ; Drejtsi kerkojmë edhe e drejta do të na epet !

Zotni,

Me 11. III. 1920 qyteti i Shkodrës me gjith rrethinat e qeta hyni në sundimin e Qeveris komtare. Për pak kohë shpresojmë se të gjitha ato vende, të cillat në Konferencë të Londos 1913 ishin caktue mbrenda kufijvet të Shqypnis, kanë me pasue Shkodrën.

Në ket mbledhje do të bisedoni mbi ligjet edhe bugetin, qi kanë me u paraqitë nga ana e Qeveris, edhe nga shkak i shumë mungimevet, kemi me u mundue mjaft.

Duashtë Zoti, qi në kohë të këtij

Parlamenti, Atdheu i jonë daltë si mbas dishireve të përgjithshme të Komit shqyphtar i pavarun edhe me tan-sin e tij toksore.

Tiranë, 27 Marc 1920.

Përgjegja qi Këshilli komtar i dha Këshillit të Naltë.

KËSHILLI KOMTAR.

Nri 4

Naltsis së Tij

KËSHILLIT TË NALTË.

Tiranë, me 1 Prill 1920.

Naltsí,

Këshilli komtar, i trajtue prej vullndetit të popullit shqyphtar si mbas vendimeve të mbledhjes komtare të Lushnjes me 21 Kallnduer 1920, ásnt i lumtun me u mbledhë për të paren herë, për me bashkvepruem përkrahazi me qeverin për dobín e atdheut t' onë të dashtun.

Në këtë ndodhje kaqë të vjefshme, e cilla do të mbetet e paharrueshme në historin e Shqypnis, na perfaqësuesat e komit e gjëjmë si me detyrë të shëjtë të diftojmë bindjen t'onë për mbledhjen komtare të Lushnjes, e cilla tue u pështetë mbi ligjen e drejtësin, u bâ shkak qi t' i diftojë botës mbarë të qenunit e të një popullit të lirë shqyphtar, tue rrxuem qeverin absolute të perparshme e tue ngrehë një trajtë qeverije, të themelueme mbi parime të lira e ligjore, mbas vullndetit e dishirit të komit.

Na, si të bijt e njëj atdheu, të njëj gjuhe e njëj gjaku, të vëllaznuem me

nji qellim e dëshir, kemi me punuem me të gjith fuqin t' onë për mprojtjen e një Shqypnije të lirë e të pa-varun, edhe në ket rasë historike e gjëjmë një detyrë me i diftue Naltësive të tyne falnderimet e të gjith komit për barrën e randë qi muerën në këtë kohë, sa kritike, aqë edhe historike për atdhén t' onë.

Tue marrë para sýsh interesat t'ona jetike edhe ethnike, shpresojmë se Naltësija e Juej do të perkujdesohet qi marrveshtjet reciproke miqsore me fqij t'onë Gregët e Jugosllavët do të jén të themelueme me një harmoni të plotë.

Si për situacionin geografik qi ka, ashtu edhe për tjera arsypena, Italis i intereson qi t' ishte një ndër përkrahset mâ të mdhaja të vetqeverimit e të pavarësis së Shqypnis edhe shpresojmë, se kjo fuqi, n' interesë të sajén e të t' onen, ka me e ndryshuem politikën e sajë në një mënyrë, qi tue mbajtë një politikë mirëdashëse e pa qellim pushtimi, ka me terhjekë afër sajë simpatitë e të gjith komit shqyphtar. Për ndryshe, atëherë kërkojmë qi edhe qeverija e jonë, tue i u pështetë dishrit të popullit, të marrë masat e vetë për m'e siguruem vetqeverimin edhe pavarësin e Shqypnis.

Këshilli Komtar shpreson, se edhe fuqit e mdha Anglija, Franca e sidomos Amerika, tue u pështetë mbi të drejtat e popujve të varfër e mbi parimet njerzore qi kanë çpallë, do të bâhen mprojtëset e Shqypnis, edhe dishron. Qi Qeverija e jonë, me anë të përfaqësuesave të saj t' interesojë fuqit aleate për të mkanunit e njëj Shqypnie të lirë me kufijt e saj ethnike e jetike.

Këshilli komtar difton. gëzimin e

vet për bashkimin e Shkodrës me rrethinat e veta nën sundimin e qeveris komtare edhe ka besim të plotë, se qeverija me masat e saja energjike, për së shpejti ka me mërijtun me na lajmue edhe bashkimin e atyne vendeve, që mbas Konferencës së Londonit 1913 janë dëftueme pjesë të Shtetit shqyp-tar, tue shpresuem, se në një kohë t'afërme edhe viset tjera thjesht shqyp-tare, që ndodhen nën pushtimin jugosllav e grek do të bashkohen në gjithë të Shqypnis.

Përsëri po e sugerojmë Naltën e Tij Këshillin e Naltë, se Këshilli Kom-

tar, tue u pëshitet vendimeve të Mbledhjes së Lushnjes, do të jët gati me vepruem me gjithë fuqinë mbi ç'do send që i përket së mirës s'atdheut.

Dashtë Perendija që, mba masavet energjike e atdhetare që ka me marrë qeverija e jonë, e cilla është e formue-me prej dishirit të popullit, të dalë Shqypnija e lirë edhe e pavarun me tanësin e saj toksore.

Kryetari: XHEMAL NAIPI d. v.

Sekretari: HILË MOSI.

SHOQNIJA VLLAZNIJA NË SHKODËR

Nr. i posaçëm.

Mbledhja e përgjithshme përvjetore.

Mbas nenit 7 të Rregullores së përgjithshme të Shoqnis, Parija fëtoj të gjithë antarët veprues në mbledhjen e përgjithshme përvjetore, në të cillen do t'u epshin zënë për zgjedhjen e Paris së ré. Antarët përgjithsisht i përgjegjen këtij fëtimi, e, në kohën e caktueme me 18 të Prillit u duken në shkollën fillore të Rusit, e cilla ishte shënjue si vend mbledhjeje. Mbassi dy të treta t'antartvet ishin prane, në mungesë të Kryetarit, i cili u gjindte në Tiranë si Senator e si Sekretar i Senatit, hapë mbledhjen Nenkryetari, Z. Hysejn Draçini, tue i porositë shokët, që se i cilli t'ëpte zânin e vet tue marrë para së shpejti veprimet e deritashme të shokve pa shikjue se të cillit besim i përkinë shin. Mbi veprimet e Shoqnis rrokull vjetit të parë, Z. Nenkryetari ngarkoi Sekretarin Z. Jonuz Tafilin, që t'ëpte një zhvillim të shkurtë. Ky muer fja-

lën, e në një mënyrë të shkurtë e të bukur dha shkoqitje mbi veprimet e Paris së vjetër, tue levduë zellin e treguem prej Z. Dr. Kristo Floqit e Z. Karl Gurakuqit në botimin e 12 numravet t'organizatës së Shoqnis "Agimi"; tue folë fjalë lavdi për Drejtuesin e Degës teatrore Z. Koleç Dedën e për Dirigentin e teatrit Z. Luigj Kakariqin e tue mbarue me një këshill, që mbas tashit të dëftojnë më gjallësi e veprim për me murtë këso dore me meritue lavdet e nderimet, që jashta Shkodrës t'bâhen Shoqnis sonë. - Mbas këtij, illogaritari i Shoqnis, Z. Ali Borshi, paralexoi njëhimet e Shoqnis: të himet të dalunat e paraqiti inventarin e ordnivet e të veglavet teatrore, që ishin përtri rrokull vjetit, e kallxoj edhe gjendjen e sotshme t'arkës.

Tue këndë, se Kryetari Z. Hilë Mosi, para se t'u niste për Tiranë, u la

shokvet një letër të shkrueme, kështu Z. Sekretari e paralexoj. Në ket letër shkruente idhnimin që kishte, pse nuk muejte me marrë pjesë në mbledhjen e përgjithshme; difton dishirin, që programi i Shoqnis të përhapej e të zgjanohej e të bëhej Shoqnia e jonë prisja e gjithë djelmnis shqyptare për ardhjen e atdheut; mbaron tue porositë dashtnin ndërmjet shoqishojt, veprim e gjallsi.

Mbas leximit të kësaj letre muer fjalën Dr. Kristo Floqi, i cili me mënyrë të veta rethorike dha zhvillim mbi veprimin e degës letrare, tue diftue mundin, vështirsit e djersën, që kanë derdhë pjestarët e saj në botimin e periodikës „Agimi” e tue çmue veprën e zhvillueme e mundin e mbarshtruesit të saj Z. Karl Gurakuqit. Mbaroj tue shtu ndër mend shokvet nenin 18 të regullores së përgjithshme, ku thohet, se „Atyne antarve, të cillët me vepra të tyne, i bëjnë shoqnis një shërbim të posaçëm, parijs ka me u cak tue shpërblimin, që ka me i u dhënë tue çmue veprat e tyne. „Kundrështoj Z. Kadri Borshi, tue shtu ndër mend gjendjen e keqe t’arkës, e cilla nuk permetonte që t’epeshin të tilla shpërblime.

Para se t’u epeshin zânet për zgjedhjen e kryeparis së ré, Z. Sander Saraçi paraqiti mendimin, që zgjedhja të shtpëhej deri më mbarim të qërshorit për këto arsena: a) pse mungonte Kryetari, e b) pse nuk u dinte edhe, se të cilët ishin antarë veprues, që kishin pague taksen e permuejshme, që me pasë të drejtë me votue. Kundrështoj Z. Dr. Kristo Floqi e tha, se sa për pikën e parë, xente vendin nënkryetari me të drejtat e Kryetarit, e sa për pikën e dytë tha se nuk muejte me besue, se ndër antarë muejte me

u gjetë ndokushi, që mos të paguejte e për në kjoftë se nuk kanë paguem, ket e kanë bërë a prej pakujdesimit të xjerrsit të hollavet a pse nuk janë interesue aq fort; e mbassi të gjithë antarët i mendonte për të ndershem e që nuk do të kurseheshin me pague, tha, se nuk ishte arsyeja, që t’u zgjatte zgjedhja e paris. Këtij mendimi kje edhe Z. Kel Marubi, i cili tha: a t’u linte parijs e vjeter, a t’u zgjidhte e reja pa u shtpë. U rrah çashtja e me pelqim të shumsis u dhën zânet për pari të ré, mbas të cillavet u zgodh kjo Pari:

1. Kryetar: Z. Hilë Mosi
2. Nënkyetar: „ Hysejn Draçini
3. Sekretar: „ Karl Gurakuqi
4. Arkëtar: „ Ali Borshi
5. Këshilltarë: „ Ymer Ryshti
6. „ „ Ismail Anamali
7. Kontrollora: „ Patuk Saraçi
8. „ „ Kolë Mjeda

Mbassi u kënduen emnat e pjestarve të Paris së Ré, u shperda mbledhja tue brohoritë: „Rrnofitë Parijs e Ré”, e tue u përgzue me pjestarët e saj, se i cili shoq duel prej sâlle e shkoj në punë të vet.

Nenkryetari i Shoqnis:

HYSEJN DRAÇINI.

Sekretari i Shoqnis:

KARL GURAKUQI.

Drejtuesat e Degës të Shoqnis

Mbledhja e Paris me 23-IV-20 zgodh për Drejtues të Degës letrare Z. Dr. Kristo Floqin e për degën teatrore Z. Kolë Dedën. Tue këne, se Dr. Kr. Floqi i xân me botimin e disa veprave të veta, nuk e pranoi drejtimin e degës letrare, mbledhja e Paris, që u mbajtë me 30-IV-20, i angarkoi të degës së nde drejtimin e periodikës „Agimi” Z. Karl Gurakuqit, i cili muer për Mbarshtrues Z. Kadri Borshin.

SHTESË NË RREGULLOREN E PËRGJITHSHME

Programi i Shoqnis: I. Zgjimi i djelmnis shqypare në fushën letrare politike, teatrore, muzikore e gymnastike. Pika e dytë nuk ndryshon. III. Botimi i një së përkohshmeje me me të njajtin program të Shoqnis.

PROGRAMI I JONË.

Gjëndja e kalueme sundimi i huej në qytet t'onë na ka pasë shtërngue qysh në themelim të Shoqnis «Vllaznija» mos me u përzi në politikë e kështu na është dashtë kundra vullndetit e dishirit të gjithvet mos me e vû pikë të parë në program t'onë; por tash, mbassi një jetë e ré e lirë ka nisë të përtrihet në qytet t'onë, Parija e Shoqnis në mbledhjen e vet, qi bâni me 23-IV-20 dau me zâne të përbashkta, qi programi i jonë të zgjânohet tue u marrë edhe me politikë, kështu, qi Shoqnija të bâhej prîsja e gjith djelmnis shqypare në lâmen letrare e politike.

Mbas këtij vendimi edhe organi i Shoqnis «Agimi» ç'me ket Nr. I të vjetit II po del mbas programit të ri e mbas tashi ka me kënë një e përkohshme letrare-politike.

Mbas fuqis s'onë rrokull vjetit të parë e kemi ndjekë programin pa u shmângë, kështu edhe kemi shpresë se me ndihmë t'aidhetarve, kemi me i dalë skâj edhe vjetit II mbas programit të ri.

Dorhjekja e t'Emzot Bumçit e Dr. Turtullit.

Tue e vû në shtyp lânden e këtij numri, po marrim vesht prej një burrimi të sugurtë, se Emzot Bumçi e Dr. Turtulli kanë dhânë dorhjekjen prej Dergatës shqypare në Paris, të cillvet edhe i u është pranue e në vend të tyre janë zgjedhë dy tjerë.

Hollsina tjera na mungojnë.

VËREJTJE.

Numrin e parë të vjetit të dytë të së përkohshmes «Agimi» kemi me i

a u dërgue të gjith pajtimtarve të vjetit të kaluem, shokve të Shoqnis edhe atyne, qi të na e presë mëndja se interesohen për të; por të gjithve u bâhet me dijtë, se kush e ndalë ket numër e nuk e kthen deri me 20 Maj 1920, njehet për i pajtue e xjerrsi i të hollave kà me i shkue të dera me i lypë pajtimin.

Mbarshtrimi.

Marrim e botojmë.

Prokurorija e Gjyqit t'Apelit

Shkodër

Nr. 78.

P. T.

Drejtimit të së Përkohshmes

«AGIMI», në Vend

Tue pasë marrë vesht, se mbas tashit e Perkohshmja e Juej letrare ka me kënë edhe politike, për të botuem me ânën e kësaj, po Ju sjellim këtû lidhun një kopje të Ligjës Ndeshkimore për fajet politike.

Prokurori i Gjyq. t'Apelit:
D. SULO.

Ligia ndeshkimore për Faje Politike.

Neni I. Ç' do një shqyptar ase i huej qi ndodhet në tokë shqypare është i ndaluem për me bâmë propagandë politike e' do një, qi të jot me qellim qi të prishë sigurimin e qetsin e mbrendshme.

Propagandat e ndalume janë kto qi tregohen më poshtë:

a) Propagandë kundra komsis shqypare, kundra flamurit kuq e zi me inqyp, kundra mvehtesis shqypare e kundra gjuhës me shkroja komtare.

b) Propagandat qì kan për qellim të përziemit e fës kundra politikës komtare.

c) Propagandat qì sjellin anmiqsi edhe ftofsi midis fevet të njohtuna edhe të nderueme në Shtetin shqypnar.

Neni II. Ç' do njeri, shqypnar ose i huej, qì bân propagandë të diftue-me ndër pikat a, b, c, dënohet që nga 3-15 vjet burgim.

Neni III. Ç' do njeri qì mirret vesht me shtete, ose me komitete të hueja për me qitë ngatrrresa të mbrendshme e për me prishë qetsin e Shqypnis, edhe ç' do njeri qì merr të holla prej shteteve ose prej komitetve të hueja me qellime qì u thanë sipër, dënohet për vdekje.

Neni IV. Ata qì formojnë, ase marrin pjesë ndër komitete antikomtare qì kan për qellim shkatrrimin e rob-nimin e Shqypnis, edhe ata qì dajnë armë, ose formojnë banda t'armatisu-na për me prishë qetsin e vendit, dënohen me vdekje.

Neni V. Ç' do njeri qì u ndihmon atyne qì u përmenden në nenin e 4, dënohet me 3-15 vjet burgim.

Neni VI. Ç' do shqypnar qì shëf, ase e din, a por lajmohet për gjendjen e fajevet qì u thanë ndër nejet e shkum është i detyruem me i a diftue qe-veris. Kush nuk mbaron ket detyrë at-dhetare, është i dënuem që nga 6 muej e deri me 3 vjet burgim.

Neni VII. Kushdo qì kilet armë, ose lëndë të zjarët, si barot, bomba, dinamit etj. me qellim qì të prishë qetsin e Shqypnis, dënohet që nga 3-15 vjet burgim.

Neni VIII. Ç' do njeri qì shlypë mësheftazi në Shqypni, ose sjell vetë nga jashtë letra, të përkohshme ase libra (broshura) qì kan për qellim pro-

pagandat e nalt-permenduna, dënohet me at ndeshkim të diftue në kate-gorin e propagandave qì i perket.

Neni IX. Të gjith fajet politike qì u diftuen siper, deri sa të rrânjoset qetsija e plotë në Shqypni do të gjy-kohen në një Gjykatore të posaçme, qì do të krijohet në Kryeqytet nën kryesin e një oficeri tue pasë pranë dy gjyqtarë civila edhe dy oficerë të zgjedhun prej anës së Ministris së Drejtsis e të Ministris së Mbrendshme. Detyrën e pyetsit e të Prokurorit do t' a bâjnë dy civila, qì të jën dijetarë Ligje.

Neni X. Vendimet e gjyqit të për-mendun do të vertetohen prej Mini-stris së Mbrendshme e do të jën të preme. Dënimet për vdedje duhet qì të vertetohen prej Këshillit të Naltë.

Neni XI. Ministrija e Punëve të Mbrendshme edhe ajo e Drejtësis janë të detyrueme me zbatimin e kësaj ligje.

Neni XII. Këjo ligjë ka me kë në fuqi deri sa të rrânjoset qetsija e plot në Shqypni.

Kryeministri:

Sylejman Delvina d. v.

Zev. i Ministris së Drejtsis:

Kryeministri:

Sylejman Delvina d. v.

Ministri i P. të Mbrendshme:

Ahmet Zogolli d. v.

Urdhnojmë zbatimin e kësaj ligje:

Tiranë, me 9 IV 20

Këshilli i Naltë:

Raqif Elbasani d. v.

Rudri Toptani d. v.

Është një me origjinalin.

Tiranë, me 10 IV 20

Kryeministri:

Sylejman Delvina d. v.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

**BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)**

“AGIMI,”

Pranon e boton ç’do artikull, qi ka të përpjekun me lavrim komtár e me propagandë komtare.

Dorshkrimet nuk kethehen.

Shkrime, letra e pajtime, dërgohen Drejtimit nen ket adresë : Karl Gurakuqi, Shkodër.

PAJTIME:

NË SHQYPNI:

Për 1 vjetë Kr. s. 10

» 6 muej » » 6.

PERJASHTA :

Për 1 vjetë Kr. s. 14

» 6 muej » » 8.

Nji numër i veçantë: Kr. s. 1.

PËR SHOKË TË “VLLAZNIS,,:

Për 1 vjetë Kr. s. 8. Për 6 muej Kr. s. 5.

Nji koleksjon i vjetit të parë bën Kr. s. 24. Numra të veçantë të vjetit të kalueni nuk shiten. Kush dishron me i lidhë 12 numrat në nji, e këshillojmë të merret vesht me Z. Muhamet Reçin në Shtyp. «Nikoj», i cili lidhë mirë e lirë.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)